

Richtsnoer

Ontharen met licht

**Aanbevolen richtlijnen voor
IPL/laser-ontharingsbehandelingen**

Uitgave van de Algemene Nederlandse
Brancheorganisatie Schoonheidsverzorging (ANBOS),

Woerden, augustus 2023.

INHOUD

Inleiding	4
1. Begripsomschrijving	6
2. Bouw en inrichting van de behandelruimte en ontharingsapparatuur	7
2.1 Bouw en inrichting	7
2.2 Ontharingsapparatuur en materiaal	10
3. Algemene richtlijnen	12
3.1 Persoonlijke hygiëne en hygiënische werkwijze	12
3.2 Bescherming	12
3.2.1 Bescherming van de behandelaar	12
3.2.2 Bescherming van de klant	14
3.3 Gedragsregels	15
3.4 Pijnstilling	16
3.5 Huidtypen	17
3.6 Contra-indicaties	18
3.7 Overige aandachtspunten	20
3.8 Brandwonden	20
3.8.1 Wat is een brandwond?	20
3.8.2 Welke brandwonden kunnen worden veroorzaakt en hoe gebeurt dat dan?	22
3.8.3 Handelwijze	22
4. Werkwijze voor, tijdens en na de behandeling	24
4.1 Algemene aandachtspunten voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen	24
4.2 Behandelsprotocol	25
4.3 Voor- en nazorgadviezen	26
4.4 Ongewenste huidreacties	26
5. Wetgeving	28
6. Bijbehorende documenten	29

INLEIDING

Bij ANBOS is kwaliteit belangrijk. Daarom ontwikkelt ANBOS richtsnoeren (aanbevolen richtlijnen) om bij te dragen aan de kwaliteit en kennis binnen de schoonheidsverzorging.

ANBOS heeft meerdere richtsnoeren en een publicatie uitgebracht, waar in deze uitgave mogelijk naar wordt verwezen:

- Richtsnoer Acne
- Richtsnoer Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
- Richtsnoer Camouflage
- Richtsnoer Elektrisch Ontharen
- Richtsnoer Hygiëne, Arbeidsomstandigheden en Milieu (HAM)
- Richtsnoer Verslaglegging
- Richtsnoer Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz)
- Ethiek voor de schoonheidsverzorging

In dit ANBOS-richtsnoer “Ontharen met licht” vind je informatie over IPL/laser-ontharing. We hebben informatie over vakinhoud, veiligheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden met betrekking tot IPL/laser-ontharing voor je verzameld.

GEACTUALISEERDE VERSIE RICHTSNOER ONTHAREN MET LICHT

Deze versie van het ANBOS-richtsnoer “Ontharen met licht” vervangt het eerdere richtsnoer “Ontharingstechnieken”. Het is up-to-date gemaakt op basis van ontwikkelingen in aanbevolen standaarden voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen en veranderingen in wet- en regelgeving. De titel van het richtsnoer is ook aangepast. Zo is het duidelijker voor jou dat het richtsnoer specifiek over IPL/laser-ontharingsbehandelingen gaat. Ook hebben we onderdelen bijgewerkt en aangevuld om het begrijpelijker en praktischer te maken voor onze leden.

De bijbehorende documenten van dit richtsnoer zijn te downloaden op [onze website](#). Voor de leesbaarheid hebben we gekozen voor vrouwelijke voornaamwoorden. Je kunt overal waar zij/haar staat, ook hij/zijn of hen/die lezen.

AANBEVELING

In het ANBOS-richtsnoer “Ontharen met licht” staan alle aandachtspunten voor schoonheidsspecialisten die IPL/laser-ontharingsbehandelingen uitvoeren. Voor dit richtsnoer bestaat geen wettelijk kader. Het is niet wettelijk verplicht om een diploma te behalen voor het uitvoeren van IPL/laser-ontharingsbehandelingen. Dit betekent dat iedereen IPL/laser-ontharingsbehandelingen mag toepassen. Bij wet ben je echter wel verplicht om goede zorg te verlenen. Dat kan je volgens ANBOS alleen doen met een goede opleiding.

Een opleiding van een leverancier van de apparatuur is meestal beperkt tot instructies over het gebruik van de apparatuur en dit vindt ANBOS niet voldoende. Bij ondeskundig gebruik van IPL/laser-ontharingsapparatuur kan namelijk letsel ontstaan. Daarnaast vinden wij het belangrijk om de kwaliteit van het vak hoog te houden.

ANBOS verwacht daarom:

- Dat IPL/laser-ontharingsbehandelingen alleen worden uitgevoerd door leden die het door ANBOS erkende diploma “Ontharen met licht” of “Ontharingstechnieken”(tot en met 2023 mogelijk) hebben behaald;
- Dat leden die IPL/laser-ontharingsbehandelingen uitvoeren, handelen volgens dit richtsnoer.

Lees ook het huishoudelijk reglement van ANBOS nog even door. Hierin staat dat een lid geschorst kan worden als zij twee keer voor eenzelfde soort geval door de geschilleninstantie in het ongelijk wordt gesteld. Als dat gebeurt, mag je niet meer werken! In sommige gevallen kan een lid zelfs al geschorst worden nadat zij één keer door de geschilleninstantie in het ongelijk wordt gesteld. Als een lid schade toebrengt aan een klant (bijvoorbeeld door verkeerd gebruik van ontharingsapparatuur of het verkeerd uitvoeren van behandelmethodes) en het lid heeft niet de door ANBOS erkende diploma's, kan dit meewegen in de beslissing tot een eventuele schorsing.

Stel dat een klant bij de geschilleninstantie een klacht indient over een specialistische behandeling en in het gelijk gesteld wordt. Als jij dan als ANBOS-lid niet de door ANBOS erkende diploma's hebt, sta jij zwakker en kan ANBOS of de geschilleninstantie je een rekening sturen voor de kosten van de klachtafhandeling.

Met dank aan de werkgroep die heeft meegewerkt aan dit richtsnoer, bestaande uit:

S. Claes, C. de Greef, E. Hus, K. Manders, D. Slinkert, D. ter Horst en S. Otten.

1. BEGRIPSOMSCHRIJVING

IPL en laser zijn twee technieken die worden toegepast voor langdurige ontharing. Beide technieken werken op basis van selectieve fotothermolyse. Dit betekent dat licht wordt omgezet in warmte om de haarfollikel te vernietigen.

Wat is het verschil tussen IPL en laser?

IPL IPL is een afkorting van Intense Pulsed Light. IPL werkt met meerdere kleuren (oftewel golflengtes) licht. Daardoor wordt het licht door verschillende structuren in de huid opgenomen, voordat het de haarfollikel bereikt. Dit betekent dat niet al het licht de haarfollikel direct verwarmt.

Laser Laser is een afkorting voor Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation. Laser werkt met 1 kleur (oftewel golflengte) licht. Hierbij heb je een heel krachtige lichtstraal. Deze bereikt direct zijn doel, de haarfollikel, en verwarmt deze.

2. BOUW EN INRICHTING VAN DE BEHANDELRUIMTE EN ONTHARINGSAPPARATUUR

Om te zorgen dat je behandeling altijd zo hygiënisch en veilig mogelijk uitgevoerd kan worden, is het belangrijk dat de behandelruimte op de juiste manier is ingericht. Het is hiervoor essentieel dat de ontharingsapparatuur wordt gebruikt op de manier die door de fabrikant of leverancier is aangegeven en natuurlijk dat je de juiste bijbehorende middelen gebruikt.

2.1 Bouw en inrichting

In de behandelruimte moet je hygiënisch en verantwoord kunnen werken. Raadpleeg het [ANBOS-richtsnoer HAM](#) voor een uitgebreid overzicht van de richtlijnen voor bouw en inrichting. Hierin staat beschreven hoe de werkruimte van schoonheidsspecialisten voor alle soorten behandelingen ingericht moet zijn.

Voor behandelingen met IPL/laser-ontharingsapparatuur, gelden aanvullende regels voor de ruimte waarin deze worden uitgevoerd. Hieronder vind je de aanvullende regels:

REFLECTIE (SPIEGELING)

Het is belangrijk dat er geen reflecterende (spiegelende) materialen of oppervlakken aanwezig zijn in een behandelruimte voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen. Reflecterende materialen en oppervlakken zorgen voor een groter risico op oogschade en huidverbranding.

Zorg daarom dat:

- de vloer niet-reflecterend is;
- wanden en plafonds niet-reflecterend zijn. Als de wanden geverfd moeten worden, verf ze dan met matte of zijdematte verf. Ander materiaal op de wanden mag ook niet reflecterend zijn;

- er geen spiegelende materialen aanwezig zijn. Vermijd spiegelende (chromen of roestvrijstalen) materialen of zorg dat materialen geanodiseerd (dat is gematteerd) zijn.

VENTILATIE EN EEN LASERROOKAFZUIGSYSTEEM

Ventilatie en (voor sommige typen IPL/lasers) een laserrookafzuigstelsysteem zijn essentiële onderdelen van een behandelruimte voor IPL/laser-ontharing. Ze zorgen ervoor dat de luchtkwaliteit in de ruimte hoog blijft en dat blootstelling aan potentieel gevaarlijke deeltjes tijdens de behandeling wordt verminderd. Er komt tijdens IPL/laser-ontharingsbehandelingen warmte vrij. Ventileren helpt een comfortabele temperatuur in de behandelruimte te houden.

Zorg daarom dat:

- de behandelruimte goed geventileerd is. Zorg dat er een constante toevoer van verse lucht en afvoer van verontreinigde lucht is;
- je een laserrookafzuigstelsysteem gebruikt wanneer je IPL/lasers gebruikt die rook produceren. Het advies is om een zo weinig mogelijke afstand tussen het behandeloppervlak (de huid) en het laserrookafzuigstelsysteem te houden.

TEMPERATUUR

Tijdens IPL/laser-ontharingsbehandelingen komt er warmte vrij. Voor je eigen comfort en dat van de klant is het belangrijk dat de behandelruimte een goede temperatuur heeft: niet te warm, niet te koud. Voor de optimale werking van IPL/laser-ontharingsapparatuur is het ook belangrijk dat er bij een bepaalde temperatuur wordt gewerkt.

Zorg daarom dat:

- je opzoekt bij welke omgevingstemperatuur je het beste met de ontharingsapparatuur werkt. Over het algemeen ligt deze temperatuur tussen de 15 en 25°C. Kijk hiervoor in de handleiding van de ontharingsapparatuur of neem contact op met de fabrikant of leverancier;
- je de temperatuur van de behandelruimte in de gaten houdt en de ruimte koelt of verwarmt als dat nodig is;
- er geen donkere materialen aanwezig zijn in de behandelruimte. Dit geldt ook voor muren en vloerbedekking. Hierdoor kan licht namelijk geabsorbeerd worden en dat leidt tot temperatuurstijging.

BRANDVEILIGHEID

Door straling van IPL/lasers in combinatie met ontvlambare materialen kan brand ontstaan.

Zorg daarom dat:

- er geen licht ontvlambare materialen in de behandelruimte zijn;
- er brandbestrijdingsmiddelen beschikbaar zijn in de behandelruimte. Lees het [ANBOS-richtsnoer HAM](#) voor de specifieke eisen van brandbestrijdingsmiddelen;
- er een EHBO-does aanwezig is in je salon. Controleer de inhoud elk half jaar en na gebruik. Vervang de onderdelen waarvan de houdbaarheidsdatum is verlopen en vul gebruikte onderdelen aan;
- er een protocol is over hoe er gehandeld moet worden als er brand uitbreekt. Zorg dat je een duidelijk evacuatieplan hebt. Jij en je eventuele medewerkers moeten dit protocol en evacuatieplan kennen. Een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) helpt bij het opstellen van een goed werkend protocol en een evacuatieplan dat rekening houdt met alle factoren die voor jullie gelden. Bekijk het [ANBOS-richtsnoer HAM](#) voor meer informatie hierover.

AFGESLOTEN RUIMTE

Een IPL/laser-straal mag de ruimte niet verlaten. Als dit wel gebeurt, kan dit oog- en huidschade opleveren.

Zorg daarom dat:

- de deuren afgesloten zijn op het moment dat de IPL/laser gebruikt wordt;
- eventuele ramen in de behandelruimte dicht en afgeschermd zijn;
- er tijdens het behandelen een instructie op de buitenkant van de deur is geplaatst die goed zichtbaar is, waarin staat dat de behandelruimte niet betreden mag worden. Plaats dit waarschuwingsbord op ooghoogte om risico's duidelijk zichtbaar te maken.

2.2 Ontharingsapparatuur en materiaal

Voordat je IPL/laser-ontharingsapparatuur koopt is het belangrijk om goed te vergelijken en onderzoeken. Zorg ervoor dat je de ontharingsapparatuur koopt bij een betrouwbare fabrikant of leverancier.

Let bijvoorbeeld op:

— De garantie- en servicevoorwaarden.

Koop daar waar een goede service en ondersteuning zijn, mochten er problemen zijn met het apparaat. Ga ook na of je een onderhoudscontract kunt afsluiten. Laat de ontharingsapparatuur minstens één keer per jaar onderhouden door een gecertificeerd specialist die is opgeleid en aange-wezen door de fabrikant.

— Opleiding en training.

Vraag of de fabrikant of leverancier van het apparaat opleidingen en trainingen geeft, zodat je veilig en effectief met het apparaat kunt werken. Vraag hierbij ook of er hulp is bij klinische vragen.

Daarnaast kun je op de volgende punten letten om te er zeker van te zijn dat je te maken hebt met goede ontharingsapparatuur die voldoet aan de wet:

- Controleer of het apparaat voldoet aan de MDR.
- Controleer of het apparaat een CE-markering heeft. Onderzoek daarbij of er wetenschappelijke studies en klinische rapporten beschikbaar zijn.
- Controleer of de nodige items worden meegeleverd bij de ontharingsapparatuur, zoals:
 - Een handleiding (dit is verplicht!)
 - Nodige accessoires
 - Een IPL/laser-veiligheidsbril (goggle)
 - Garantievoorwaarden
 - Documentatie over de installatie en meetrapporten

Met een RI&E¹ breng je alle arbeidsrisico's binnen je praktijk in kaart. Dit geldt voor zichtbare en onzichtbare risico's. Als je werkgever bent, ben je verplicht een RI&E op te stellen, maar hoeft je deze niet altijd te toetsen.

1 Kijk voor meer informatie over de RI&E op de website van ANBOS.

De informatie die de fabrikant of leverancier meelevert, moet altijd in het Nederlands zijn. Dit geldt voor de handleiding van het apparaat en bijvoorbeeld ook voor het lesmateriaal van de training.

Het is echt belangrijk dat de ontharingsapparatuur en de bijbehorende materialen daadwerkelijk geschikt zijn voor het doel waarvoor ze worden toegepast (het ontharen) en op de juiste manier worden gebruikt door jou als behandelaar.

Als je een IPL/laser-ontharingsapparaat huurt, geldt hetzelfde. Zorg er ook voor dat je een huurovereenkomst hebt met de verhuurder van de apparatuur, waarin staat welke partij waarvoor verantwoordelijk is.

Mocht je een IPL/laser-ontharingsapparaat tweedehands van iemand overkopen, neem dan je verantwoordelijkheid en zorg ervoor dat het apparaat en de bijbehorende items aan alle eisen voldoen. Denk bijvoorbeeld aan de eisen voor het apparaat zelf, en ook aan de eisen voor de IPL/laser-veiligheidsbril, zie [paragraaf 3.2.1](#). Als je nog vragen hebt over de nodige eisen van de ontharingsapparatuur en de bijbehorende items, neem dan contact op met de fabrikant of leverancier om duidelijkheid te krijgen.

3. ALGEMENE RICHTLIJNEN

3.1 Persoonlijke hygiëne en hygiënische werkwijze

Om besmetting met micro-organismen te voorkomen, is het bij alle behandelingen belangrijk om hygiënisch te werken, dus ook bij IPL/laser-behandelingen. Je houdt ruimtes en materialen schoon en netjes en zorgt voor persoonlijke hygiëne. We hebben uitgebreide informatie over persoonlijke hygiëne en een hygiënische werkwijze voor je beschreven in het [ANBOS-richtsnoer HAM](#).

Specifiek voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen is het belangrijk om de kop van het IPL/laser-ontharingsapparaat na elke behandeling te reinigen. Als deze vuil is geworden tijdens de behandeling, reinig je tussendoor. Volg hiervoor de voorschriften van de fabrikant of leverancier. Voor verschillende typen IPL/lasers zijn verschillende reinigingstechnieken nodig.

3.2 Bescherming

Het gebruik van IPL/laser-ontharingsapparatuur is niet zonder risico's voor zowel de behandelaar als de klant. Bij niet juist gebruik kan de IPL/laser-ontharingsapparatuur schade veroorzaken. Het is daarom belangrijk dat je onderstaande beschermende maatregelen neemt.

3.2.1 BESCHERMING VAN DE BEHANDELAAR OVERBEHARING

(Nitril)handschoenen in een lichte kleur

Draag altijd handschoenen tijdens de behandeling, zeker bij het werken op risicovolle plekken waar contact met lichaamsvloeistoffen groot is (onder andere genitaliën, oksels en de bikinilijn). Draag schone (nitril)handschoenen in een lichte kleur die voldoen aan de volgende normeringen:

- NEN-EN 374 (beschermende handschoenen tegen chemicaliën en micro-organismen)

- NEN-EN 420 (beschermende handschoenen – algemene eisen en beproevingsmethode)
- NEN-EN 455 (medische handschoenen voor eenmalig gebruik)
- CE-keurmerk

Mondneusmasker

Draag tijdens IPL/laser-ontharingsbehandelingen altijd een mondneusmasker. Dit beschermt jou, als behandelaar, tegen het inademen van laserrook, wat schadelijk kan zijn voor je gezondheid. Daarnaast beschermt het zowel jou als de klant tegen kruisbesmetting met micro-organismen. Mondneusmaskers moet je op zo'n manier dragen dat de neus en mond zijn bedekt. Tijdens de behandeling is het belangrijk om het mondneusmasker niet aan te raken. Wij adviseren een type FFP3-mondmasker, omdat dit type de beste bescherming biedt. Zorg dat je deze op tijd vervangt, zoals geadviseerd door de fabrikant of leverancier. Een goedgekeurd type mondneusmasker herken je aan de vermelding van de volgende gegevens:

- NEN-EN 149 + A1
- Klasse FFP3
- CE-keurmerk
- Werkkleding

Kies voor witte of een lichte kleur katoenen werkkleding die je op 60 graden kunt wassen. Vermijd ook licht ontvlambare kleding.

IPL/laser-veiligheidsbril

Omdat IPL/laser-straling oogschade kan veroorzaken, is het heel belangrijk om een IPL/laser-veiligheidsbril te dragen. De fabrikant of leverancier heeft de verantwoordelijkheid om de juiste bril mee te leveren bij de IPL/laser-ontharingsapparatuur. Toch is het verantwoordelijk om zelf het volgende te controleren om er zeker van te zijn dat je de juiste bril hebt ontvangen:

- De aanduiding “NEN-EN 207” is zichtbaar op de laserveiligheidsbril. Deze geeft aan dat de bril is getest en gecertificeerd volgens de Europese norm voor laserveiligheidsbrillen.
- De aanduiding “NEN-EN 166” is zichtbaar op de IPL-veiligheidsbril. Deze geeft aan dat de bril is getest en gecertificeerd volgens de Europese norm voor beschermende brillen bij gebruik van intens gepulste lichtbronnen, waaronder IPL-ontharingsapparatuur.
- De bril heeft een CE-markering.

- Denk er ook aan dat IPL/lasers variëren in golflengte en energie. Daarom is er per type IPL/laser een ander soort veiligheidsbril nodig. Gebruik de juiste veiligheidsbril. Volg hiervoor de instructies van de fabrikant of leverancier.

Witte stoelhoezen, handdoeken, etc.

Gebruik alleen witte stoelhoezen, handdoeken, etc. die je op 60 graden kunt wassen. Donkere kleuren (waaronder ook groen katoen) hebben een hoge warmteabsorptie.

Disposables

Gebruik voor elke klant nieuwe disposables (bijvoorbeeld eenpersoonsverpakkingen gel of wegwerpscheermesjes).

Wit kohlpotlood

Gebruik voor het aftekenen van de te behandelen gebieden uitsluitend een wit kohlpotlood.

3.2.2 BESCHERMING VAN DE KLANT

Natuurlijk zorg je dat de klant ook voldoende beschermd is en geen schade oploopt tijdens de behandeling. Dat doe je door te denken aan:

Goggles (laserbeschermingsbrillen)

Bij behandelingen met IPL/laser-ontharingsapparatuur in het gezicht laat je de klant een 100% lichtafsluitende en onbreekbare goggle dragen. De goggle moet een niet-reflecterende afwerking aan de buitenkant hebben en kan eventueel siliconen ringetjes aan de binnenkant hebben voor draagcomfort. De goggle is mat en licht van kleur. Bij IPL/laser-ontharingsbehandelingen op het lichaam kunnen klanten dezelfde bril dragen als de behandelaar. Volg de instructies van de fabrikant of leverancier voor de juiste oogbescherming voor de klant.

Tandbescherming

Bescherm de tanden van de klant bij IPL/laser-ontharingsbehandelingen in het gezicht, bijvoorbeeld met cotton rolls die je vooraf vochtig maakt. Hiervoor kun je ook opgerolde hydrofiele gazen gebruiken (maak ze vooraf vochtig).

Afscherming van delen van het lichaam

Schermd het lichaam van de klant af met materiaal van wit, droog katoen.

Kleding en lingerie klant

Vraag de klant vooraf om geen donkere of licht ontvlambare kleding (synthetisch) of lingerie te dragen tijdens de behandeling. Draagt de klant toch donkergekleurde kleding of lingerie, dek dit dan voldoende af (bijvoorbeeld met een handdoek of disposable in een lichte kleur).

Sieraden

Zorg dat de klant voor de behandeling reflecterende sieraden in het behandelgebied heeft afgedaan.

3.3 Gedragsregels

Bij behandelingen met IPL/laser-ontharingsapparatuur gelden deze gedragsregels:

- Laat iedere klant een formulier voor informed consent ondertekenen (zie het [voorbeeldformulier voor een IPL/laser informed consent](#) op de website van ANBOS). Met dit formulier geven klanten aan dat zij geïnformeerd zijn en toestemming geven voor de behandeling.
- Bij de behandeling van minderjarige klanten moet eerst overlegd worden met de wettig vertegenwoordiger van de klant (bijvoorbeeld ouders of opvoeders). De vertegenwoordiger moet ook een handtekening zetten op het informed consent-formulier. Bij klanten die jonger zijn dan 16 jaar is dit verplicht, maar voor klanten jonger dan 18 jaar raden wij dit ook sterk aan.
- Voor meisjes geldt dat zij maandelijks moeten menstrueren voordat er kan worden behandeld.
- Vraag altijd naar een legitimatiebewijs als je twijfelt aan de leeftijd van een klant.
- Spreek goed met de klant door waarom die een behandeling met IPL/laser-ontharingsapparatuur wenst en geef aan wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn. Geef de klant schriftelijk algemene informatie. Zie het voorbeeld van ANBOS van algemene informatie die je aan de klant kunt geven.²
- Start de behandeling niet als een klant (nog) twijfelt. Geef klanten altijd de tijd om de beslissing over een behandeling weloverwogen te nemen.
- Als een klant het informed consent-formulier niet heeft ondertekend, voer je geen behandeling uit bij die klant.

2 Zie [hoofdstuk 6](#): bijbehorende documenten

- Geef de klant een kopie van het ingevulde en ondertekende informed consent-formulier. Als behandelaar bewaar je ook een exemplaar hiervan, samen met het intakeformulier en het behandelverslag. Je bewaart deze documenten tot twee jaar na de laatste behandeling in je administratie.
- Als de behandelaar een werknemer is, is de werkgever of eigenaar verantwoordelijk voor het op de juiste manier bewaren van de formulieren. Bij de verwerking van persoonsgegevens moet de AVG worden gehanteerd. Lees het [ANBOS-richtsnoer AVG](#) voor meer informatie over deze privacywet.
- Klanten die onder invloed zijn van alcohol of drugs, behandel je niet.
- Zorg dat er, naast de klant, geen anderen in de behandelruimte komen tijdens de behandeling.
- De behandelaar heeft voldoende kennis van bedrijfshulpverlening om bij een calamiteit adequaat te kunnen optreden.
- Respecteer de rustperiodes tussen behandelingen.

3.4 Pijnstilling

De pijnsensatie die mensen ervaren tijdens een IPL/laser-ontharingsbehandeling is sterk afhankelijk van de locatie op het lichaam, het type haar (dikte, kleur, dichtheid, etc.) en het type IPL/laser-ontharingsapparaat dat wordt gebruikt. Over het algemeen is een IPL/laser-ontharingsbehandeling niet volledig pijnloos, maar de meeste klanten geven aan de behandeling goed te verdragen. Daarom is pijnstilling meestal niet nodig tijdens een IPL/laser-ontharingsbehandeling.

Als de klant om verdoving vraagt, is het heel belangrijk dat je rekening houdt met de onderstaande regels. Het uitvoeren van behandelingen met IPL/laser-ontharingsapparatuur is geen medische handeling, het toedienen van pijnstilling wel. Voor de toepassing van pijnstilling gelden wettelijke eisen, namelijk:

- Behandelars mogen geen verdovingsmiddelen importeren, hebben of bewaren ten behoeve van toepassing bij hun klanten.
- Als een klant ten behoeve van de behandeling lokale verdoving wil gebruiken, dan is dat alleen mogelijk als een arts het middel voorschrijft.
- De klant kan het middel zelf aanbrengen volgens de instructies van de arts. Verdovende middelen hebben over het algemeen een inwerktijd. Daarom moeten ze ruim voor de IPL/laser-behandeling worden aangebracht. Wij willen met nadruk benoemen dat je als behandelaar niet bevoegd bent om pijnstilling aan te brengen bij de klant.

Als de verdovende zalf nog op de huid zit, mag niet worden gestart met de behandeling. Verdovende crèmes geven extra risico's. Ze kunnen de huid bijvoorbeeld verweken, waardoor er een groter risico op complicaties is, zoals brandwonden of blaren. Daarom is het verstandig om de klant te adviseren om, als het niet per se nodig is, geen gebruik te maken van verdovende middelen.

3.5 Huidtypen

Het is belangrijk om IPL/laser-ontharingsapparatuur en -behandeling aan te passen aan het huidtype van de klant. De Fitzpatrick-classificatie wordt vaak gebruikt voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen, om te bepalen welke ontharingsapparatuur en -behandeling geschikt is voor welk huidtype.

De Fitzpatrick-classificatie onderscheidt 6 huidtypen:

Huidtype I Zeer lichte huid, vaak sproeten, rood/lichtblond haar, blauwe ogen.

Huidtype II Lichte huid, blond haar, grijze en groene of lichtbruine ogen.

Huidtype III Licht getinte huid, donkerblond tot bruin haar en vrij donkere ogen.

Huidtype IV Meestal een getinte huid, donker haar en donkere ogen.

Huidtype V Donkere huid, donker tot zwart haar en donkere ogen.

Huidtype VI Zeer donkere huid, zwart haar en donkere ogen.

Mensen met een huidtype met een hoger nummer in deze classificatie, zoals het huidtype IV-VI, hebben meer risico op verbranding door IPL/laser-ontharingsapparatuur. Daarom is het belangrijk dat de behandeling van mensen met een huidtype IV-VI alleen wordt uitgevoerd door behandelaars die zeer ervaren zijn met deze huidtypen en met de daarvoor geschikte ontharingsapparatuur. Voor alle huidtypen geldt dat ze niet "op het oog" mogen worden bepaald. Gebruik de hierboven genoemde classificatie van Fitzpatrick.

Aan de hand van de vragenlijst³ die de klant invult, kun je het huidtype bepalen. De behandelaar stelt de score dus vast en bepaalt het huidtype van de klant. Leg het huidtype vast in het dossier van de klant.

3.6 Contra-indicaties

Algemene stelregel is dat je werkt op een gezonde en intacte huid. Bij pigmentatie of huidafwijkingen in het te behandelen gebied werk je daaromheen. Werk nooit op de huidafwijking zelf.

We noemen hier contra-indicaties. Je kan een IPL/laser-ontharingsbehandeling in deze gevallen niet uitvoeren. Bij sommige contra-indicaties geldt een uitzondering, namelijk wanneer een arts toestemming heeft gegeven om de behandeling onder bepaalde voorwaarden uit te voeren.

Er zijn twee lijsten ontwikkeld. Op de eerste lijst staan contra-indicaties die gerelateerd zijn aan het te behandelen gebied. Dit houdt in dat het alleen contra-indicaties zijn als deze in het te behandelen gebied aanwezig zijn. Op de tweede lijst staan algemene contra-indicaties.

Contra-indicaties gerelateerd aan het te behandelen gebied

- Beschadigde huid door bijvoorbeeld:
 - actieve dermatosen zoals psoriasis en eczeem
 - actieve huidontstekingen
 - verbrandingen of zonnebrand
 - schilferende huidaandoeningen
- Keloïdvorming bij wondjes
- Hyperpigmentatie (bijvoorbeeld naevus pigmentosus)
- Tierfellnaevus
- Spraytan of producten voor zelfbruining als dit nog zichtbaar is
- Pacemaker of inwendige defibrillator
- Metalen prothesen
- Spataders/varices
- Na harsen en epileren
- Minder dan 5 weken geleden in de zon of onder de zonnebank geweest

3 Zie [hoofdstuk 6](#): Bijbehorende documenten

- Permanente make-up en tatoeages in het te behandelen gebied. Deze moeten met een marge van 2 centimeter worden afgeplakt. Er mag nooit over de afgeplakte permanente make-up of tatoeages heen worden behandeld
- Siliconen en permanente fillers (tenzij er door een arts toestemming is gegeven)
- Zenuwpijn/neuralgie
- Andere behandelingen, zoals het gebruik van actieve producten (bijvoorbeeld peelings, microneedling, microdermabrasie, vitamine a, retinol)

Algemene contra-indicaties voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen

- Auto-immuunziekten (bijvoorbeeld vitiligo, lichen planus, lupus en porfyrie) vanwege het Köbner-fenomeen dat hierbij kan optreden
- Alle lichtdermatosen (bijvoorbeeld keratose solaire)
- Epilepsie
- Inname van sint-janskruid (tenzij er door een arts toestemming is gegeven dat een IPL/laser-ontharingsbehandeling (onder bepaalde voorwaarden) mag worden uitgevoerd)
- Kanker/tumoren (tenzij er door een arts toestemming is gegeven dat een IPL/laser-ontharingsbehandeling (onder bepaalde voorwaarden) mag worden uitgevoerd)
- Koorts
- Medicijngebruik dat mogelijk lichtgevoeligheid opwekt (tenzij er door een arts toestemming is gegeven dat een IPL/laser-ontharingsbehandeling (onder bepaalde voorwaarden) mag worden uitgevoerd), zoals antibiotica tetracycline, anticoagulantia, cytostatica, psoralenen en roaccutane. De zogenoemde halfwaardetijd, de tijd dat medicijnen in het lichaam blijven voordat ze worden afgebroken, verschilt per medicijn.
- Diabetes mellitus in verband met slechte wondgenezing en het daarmee verhoogde risico op infecties (tenzij er door een arts toestemming is gegeven dat een IPL/laser-ontharingsbehandeling (onder bepaalde voorwaarden) mag worden uitgevoerd).
- Zwangerschap
- Borstvoeding
- Als de klant ivf-behandelingen ondergaat (vruchtbaarheidsbehandelingen)
- Bloederziekte/hemofilie

Bovengenoemde contra-indicaties zijn een opsomming van de meest belangrijke op het moment van het opstellen van dit richtsnoer. Deze lijst is nooit helemaal

compleet. Vraag daarom tijdens de intake goed door bij de klant. Denk zelf kritisch na en vraag advies als je twijfelt. Lees de door de fabrikant of leverancier aangegeven toepassing van het apparaat. De juiste toepassing van het apparaat kan bijvoorbeeld per type huid of toepassingsgebied verschillen.

3.7 Overige aandachtspunten

Er zijn ook factoren die geen contra-indicaties zijn maar wel invloed hebben op de effectiviteit van IPL/laser-ontharingsbehandelingen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Polycysteus-ovariumsyndroom (PCOS): PCOS kan het effect van IPL/laser-ontharingsbehandelingen beïnvloeden door de verhoogde hormonale activiteit die bij de aandoening hoort. De haargroei kan door PCOS bevorderd worden. Daardoor kan de haargroei sneller terugkomen na een behandeling. Dan zijn er meer sessies nodig zijn om het gewenste resultaat te bereiken. Daarnaast kan de haarstructuur dikker en stugger zijn dan normaal, wat de behandeling ook moeilijker maakt.
- Witte/grijze haren: IPL/laser-behandelingen zijn minder effectief voor mensen met witte of grijze haren dan voor mensen met donkere haren.

Er zijn mogelijke bijwerkingen waar je rekening mee moet houden bij IPL/laser-ontharingsbehandelingen, zoals:

- Paradoxe haargroei: dit is een aandoening waarbij er na een IPL/laser-ontharingsbehandeling meer haargroei komt in het behandelde gebied, in plaats van minder. Dit komt bij sommige mensen voor. Het is zeldzaam en de oorzaak is nog onduidelijk.

3.8 Brandwonden

3.8.1 WAT IS EEN BRANDWOND?

Een brandwond is een beschadiging van de huid door inwerking van warmte, elektriciteit, bevriezing, of door chemische stoffen. De diepte van de brandwond bepaalt hoe ernstig de schade is. Er zijn eerste-, tweede-, derde- en vierdegraads-verbrandingen. De diepte van de brandwond, de locatie, de uitgespreidheid en de

conditie van de patiënt spelen mee in de ernst van de brandwond. Bij behandelingen met IPL/laser-ontharingsapparatuur kunnen alleen eerste-, en tweede-graadsverbrandingen voorkomen.

We beschrijven deze twee soorten verbrandingen hieronder, zodat je ze kunt herkennen.

Eerstegraadsverbranding

Dit is eigenlijk geen echte wond, omdat er geen verbreking is van de samenhang van het weefsel (onder de huid). Alleen de opperhuid is aangedaan. De huid reageert wel met een ontstekingsreactie, namelijk:

- roodheid door vasodilatatie (uitzetten van bloedvaten)
- zwelling, oedeem, door onderhuids plasmaverlies
- pijn

Er zijn geen blaren. In 2 tot maximaal 5 dagen treedt er spontane genezing op, zonder littekenvorming. Er is geen gevaar voor infectie.

Tweedegraadsverbranding

We maken onderscheid tussen een oppervlakkige en een diepe verbranding:

- **Tweedegraads oppervlakkige dermale laesie.**
De huid is rood en zeer pijnlijk, soms ontstaan er blaren. De zenuwuiteinden zijn nog intact en daardoor kan pijn worden gevoeld. De wonden genezen spontaan binnen 10 tot 14 dagen en laten geen littekens achter (primaire wondgenezing). Blaren kunnen, als ze stuk gaan, infectiegevaar geven.
- **Tweedegraads diepe dermale laesie.**
De huid is niet egaal rood, maar met dof of glanzende gebieden die wit tot grijs van kleur zijn. Er is weinig blaarvorming. Er is een verminderde pijnrespons. Deze wond zal trager genezen, ongeveer binnen 3 tot 4 weken. Na genezing kan de huid dunner zijn en van een slechtere kwaliteit. Er is een grote kans op infectie.

3.8.2 WELKE BRANDWONDEN KUNNEN WORDEN VEROORZAAKT EN HOE GEBEURT DAT DAN?

Uitgangspunt is dat je verstandig met de ontharingsapparatuur omgaat, rekening houdt met de informatie die je tijdens de intake hebt gekregen en gedocumenteerd (resultaat van proefpulsen), het huidtype en een juiste instelling van de ontharingsapparatuur.

Wat kan er misgaan?

- Het melanine (pigment) van de huid is te veel verwarmd.
 - Oorzaak: het huidtype is niet goed ingeschat of de huid is te bruin geworden door de zon, het gebruik van de zonnebank en/of zelfbruiners.
 - Het pigment van de haar is te veel verwarmd.
 - Als het haar donker en dik is en/of dicht bij elkaar ligt, kan er te veel warmte ontstaan. We herkennen dit meestal aan een heftige carbonisatie (verkoling als gevolg van verbranding).
- Er is onvoldoende koeling van de omliggende structuren tijdens de behandeling.
 - Dit kan leiden tot oververhitting van de huid, wat kan resulteren in verbranding.
- Debris (afval) op de kop van de IPL/laser-ontharingsapparatuur of op de huid.
 - Wanneer de kop tussendoor niet wordt schoongemaakt, kunnen er resten haar aan de kop plakken die op de huid worden afgedrukt. Dit veroorzaakt een verbranding.

3.8.3 HANDELWIJZE

Bij een tweedegraadsverbranding of twijfel, verwijst je de klant door naar de huisarts. Als je ziet dat er tijdens het behandelen (misschien) verbranding is ontstaan, breng je de klant hier altijd van op de hoogte.

Mocht je te maken hebben met een verbranding, dan handel je (ongeacht het type verbranding) als volgt:

- Koel het verbrande gebied 10 tot 20 minuten met coolpacks uit de koelkast of vriezer met een tussenlaag, of met lauw stromend water.
- Prik bij blaarvorming de blaar niet door.

- Inspecteer de huid om de minuut. Als je denkt dat het een tweedegraadsverbranding is of als je hierover twijfelt, verwijs je de klant zo snel mogelijk door naar de huisarts.

Als de klant je na de behandeling vertelt dat er (misschien) verbranding is opgetreden, vraag je deze om naar de praktijk te komen of om fotomateriaal op te sturen. Als je ziet dat het om een tweedegraads verbranding gaat of als je twijfelt, verwijs je de klant ook door naar de huisarts.

4. WERKWIJZE VOOR, TIJDENS EN NA DE BEHANDELING

De wijze waarop je voor, tijdens en na een behandeling met IPL/laser-ontharingsapparatuur werkt is heel belangrijk voor een veilig en goed resultaat. In dit hoofdstuk wordt dit uitgewerkt. Wij adviseren om deze werkwijze als een vast protocol te doorlopen bij alle behandelingen met IPL/laser-ontharingsapparatuur. Hieronder beschrijven we eerst wat algemene aandachtspunten, daarna volgt het protocol.

4.1 Algemene aandachtspunten voor IPL/laser-ontharingsbehandelingen

- Houd met elke nieuwe klant of voor elk nieuw behandeltraject een intakegesprek.
- Neem samen met de klant het informed consent-formulier door en controleer of de klant alle informatie goed heeft begrepen.
- Begin nooit met een behandeling als het informed consent-formulier niet is ondertekend.
- Maak regelmatig foto's van de haargroei om het resultaat meetbaar te maken.
- Noteer de werkwijze in het behandelplan. Daar zet je ook de instelling van het apparaat bij. Blijf deze controleren en stel waar nodig bij.
- Als de klant voor een tweede of volgende behandeling komt, vraag dan of er veranderingen zijn opgetreden (in bijvoorbeeld zongedrag/gebruik zelfbruiners, medicijnen of zwangerschap) die belangrijk zijn voor de behandeling en die eventueel een contra-indicatie kunnen zijn.
- Werk alleen op intacte huid. Houd je aan de restricties van de huidtypen en de beperking die een bepaald huidtype geeft.
- Maak bij de eerste behandeling (of de intake) proefpulsen. Als de huid niet afwijkend reageert, kun je de behandeling voortzetten.
- Bij huidtypen IV en VI (of bij twijfel) wacht je na de testbehandeling 72 uur om pigmentreactie te beoordelen. Voor het beoordelen van de haarreactie geldt een wachttijd van 3 weken.
- Sommige apparaten hebben een gekoelde kop. Is dat niet het geval, dan gebruik je een alternatieve koelmethode (koelrollers, gel, koude lucht, etc.).

- Bij het plaatsen van een nieuwe IPL-lamp:
 - let je op de instellingen. Stel deze lager in dan je normaal doet voor de klant. Een nieuwe lamp kan krachtiger zijn;
 - maak je een proefpuls.
- Als je de ontharingsapparatuur bij bepaalde huidtypen niet kunt gebruiken, doe dat dan ook niet.

4.2 Behandelingsprotocol

Werkwijze:

1. Reinig de handen grondig met water en vloeibare zeep en droog de handen af met wegwerphanddoekjes of desinfecteer de handen met handalcohol.
2. Reinig de kop van het ontharingsapparaat na iedere klant met een reinigingsvloeistof. Als tijdens de behandeling blijkt dat de kop vervuild is, reinig je deze meteen. Desinfecteer met alcohol. Lees voor specificaties van alcohol het [ANBOS-richtsnoer HAM](#).
3. Leg alle materialen die je nodig hebt klaar binnen handbereik, inclusief het intakeformulier en het behandelplan.
4. Zorg dat de behandelruimte is gesloten en voorkom dat anderen dan jijzelf en de klant de ruimte kunnen binnenlopen. Laat niemand anders toe in de behandelruimte. Plaats een bord met “bezet” of een sticker met een laser-embleem op de deur.
5. Laat de klant plaatsnemen op de behandelstoel.
6. Controleer de instellingen van de ontharingsapparatuur.
7. Controleer of de huid van het te behandelen gebied intact is. Als dit niet zo is, voer de behandeling dan niet uit.
8. Draag witte (nitril)handschoenen.
9. Verwijder, als de klant een verdovend middel heeft gebruikt, het middel zorgvuldig met een tissue.
10. Desinfecteer de huid van het te behandelen gebied met een huiddesinfectans. Kijk op de verpakking hoelang het huiddesinfectans moet inwerken en houd deze inwerktijd strikt aan. Wacht in ieder geval tot de huid droog is. Lees voor specificaties van huiddesinfectans het [ANBOS-richtsnoer HAM](#).
11. Scheer zo nodig het te behandelen gebied. Gebruik voor het scheren van de huid alleen wegwerpscheermesjes (per klant te vervangen). Verwijder de achtergebleven haren van de huid met een tissue of pincet.

12. Als de klant zich thuis niet heeft gewassen, reinig je het te behandelen gebied goed (bijvoorbeeld: make-up in het gelaat, deodorant in de oksel, bikinilijn, genitaliën).
13. Teken het te behandelen gebied af met een wit kohlpotlood.
14. Bescherm jezelf en de klant door een IPL/laser-beschermbril te dragen. Zie hiervoor ook [paragraaf 3.2](#).
15. Begin met de behandeling. Werk rustig en geconcentreerd.
16. Koel de huid tijdens de behandeling. Gebruik daarvoor koelrollers, gels, koude lucht etc.
17. Als koeling tijdens de behandeling niet voldoende was, verzorg dan het behandelde gebied onder andere door goed na te koelen. Denk aan situaties waar ongemak en zwelling ontstaat of wanneer er risico is op paradoxale haargroei.
18. Trek na de behandeling de handschoenen binnenstebuiten uit en gooi ze weg. Reinig of desinfecteer je handen.
19. Bij pijn of rode huid als gevolg van te veel warmte, handel als beschreven in [paragraaf 3.8](#).
20. Rond de behandeling zorgvuldig af. Breng een zonnebrandcrème met een SPF van 30 of hoger aan op de behandelde gebieden die blootgesteld zullen worden aan de zon. Je kunt ook aloë vera aanbrengen.

4.3 Voor- en nazorgadviezen

Geef schriftelijke voor- en nazorgadviezen aan de klant mee over wat de klant moet doen voor en na de behandeling. Het is belangrijk dat de instructies heel precies door de klant worden opgevolgd. Zie het voorbeeld van ANBOS van voor- en nazorgadviezen.

4.4 Ongewenste huidreacties

Als de klant jou vertelt over een ongewenste huidreactie, vraag dan of ze langs kan komen of vraag om fotomateriaal. Als het een normale reactie is na de behandeling kan je de klant geruststellen en eventueel advies geven. Als het een ongewenste huidreactie is, of als je twijfelt, verwijs je de klant altijd door naar een huisarts. Jij mag als behandelaar beslist geen complicaties diagnosticeren of zelf gaan handelen. Je verwijst dan altijd door naar een arts. De behandeling met IPL/laser-ontharingsapparatuur is geen medische handeling. Het handelen bij mogelijke complicaties tijdens of na het behandelen is dat wel.

Geef zorgvuldige nazorg en zorg voor een oplossing als jij (de behandelaar) ziek of met vakantie bent. Zorg voor vervanging zodat de klant altijd een aanspreekpunt heeft mocht er iets aan de hand zijn.

ALLERGIEËN

Een allergie manifesteert zich vaak niet de eerste keer dat iemand in aanraking komt met een bepaalde stof. Pas na meerdere malen in contact te zijn geweest met een bepaalde stof kan iemand een allergische reactie krijgen. Het is dus niet zo dat iemand die nog nooit een allergische reactie heeft gehad, risicoloos behandeld kan worden. Dat is ook de reden dat vóór de behandeling een informed consent-formulier moet zijn ingevuld waarin onder andere wordt gevraagd of de klant bekend is met mogelijke allergieën en allergische reacties. Handel bij een allergie of allergische reactie altijd zorgvuldig. Neem de klant serieus en bel, als het ernstig is, 112.

5. WETGEVING

Als schoonheidsspecialist moet je voldoen aan de wet. We zetten hieronder de belangrijkste wetgeving in verband met IPL/laser-ontharingsbehandelingen voor je op een rijtje.

- **Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz)**

Sinds januari 2016 geldt de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg. Deze wet zorgt dat klanten kunnen vertrouwen op goede zorg en een goede, snelle en laagdrempelige afhandeling van klachten en geschillen. Wanneer je IPL/laser-ontharingsbehandelingen uitvoert val je onder deze wet. Lees in het [ANBOS-richtsnoer Wkkgz](#) waar je allemaal aan moet voldoen.

- **Medical Device Regulation (MDR)**

Sinds mei 2021 geldt de Medical Device Regulation (MDR). Dit is Europese regelgeving voor medische hulpmiddelen. Het doel van de MDR is om veilig gebruik van medische hulpmiddelen te garanderen. Niet alleen IPL/laser-ontharingsapparatuur maar bijvoorbeeld ook IPL/laser-veiligheidsbrillen zijn medische hulpmiddelen. Bij uitvoering van IPL/laser-behandelingen moet je voldoen aan de vereisten van deze wet. In het informatieblad over MDR vind je een handige checklist dat je kan gebruiken [Wet MDR | ANBOS](#).

- **Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)**

Wanneer je IPL/laser-behandelingen uitvoert, leg je informatie vast in klanten-dossiers. Ook maak je voor en na behandelingen (waarschijnlijk) foto's om het resultaat van de behandeling te meten. Dit betekent dat je te maken hebt met persoonsgegevens. Daarmee moet je zorgvuldig omgaan door de regels van de AVG te volgen. Bekijk het [ANBOS-richtsnoer AVG](#) voor informatie over de AVG.

- **Arbidsomstandighedenwet (Arbowet)**

Als je werknemers hebt, ben je verplicht hen in een veilige en gezonde werkomgeving te laten werken. Voor het inrichten van die werkplek bestaan eisen waar jij aan moet voldoen. Specifieke zaken waar je in verband met IPL/laser-ontharingsapparatuur op moet letten voor een veilige en gezonde werkomgeving, vind je in eerdere delen van dit richtsnoer. Bekijk het [ANBOS richtsnoer HAM](#) voor meer informatie over een veilige en gezonde werkomgeving.

6. BIJBEHORENDE DOCUMENTEN

ANBOS heeft bij het richtsnoer verschillende documenten ontwikkeld. Deze documenten kun je [hier](#) downloaden.

De documenten bestaan uit:

- algemene informatie aan de klant over de IPL/laser-ontharingsbehandeling;
- voor- en nazorgadviezen voor een IPL/laser-ontharingsbehandeling;
- vragenlijst om het huidtype van de klant te bepalen.

Colofon

Tekst ANBOS

Eindredactie ANBOS

Disclaimer

Ondanks alle zorg die is besteed aan de samenstelling van dit richtsnoer, aanvaardt ANBOS geen enkele aansprakelijkheid voor directe of indirecte schade, van welke aard dan ook, die het gevolg is of zou kunnen zijn van een mogelijke onvolkomenheid of fout in de inhoud van dit richtsnoer of het gebruik van de daarin vermelde informatie. Aan de inhoud van dit richtsnoer kunnen geen rechten worden ontleend. © 2023